

SISEMINISTEERIUM

Ivan Sergejev
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 27.01.2025 nr 13-3/165-2

Meie: 10.03.2025 nr 13-4/4-6

Riigi eriplaneeringu taotluse kohta arvamuse esitamine

Austatud asekancler Sergejev,

Täname Teid 14.01.2025 saadetud kirja eest, milles palute Siseministeeriumi seisukohti Fermi Energia AS poolt esitatud riigi eriplaneeringu (REP) taotluse kohta seoses moodulreaktoritel põhineva tuumaelektrijaama rajamisega.

Alljärgnevalt esitame Siseministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste Politsei- ja Piirivalveameti ning Päästeameti tagasiside julgeoleku, avaliku korra ja päästevõimekuse aspektidest:

Küsimus 1. Kas taotluses kirjeldatud tuumaelektrijaama asukoha valiku või toimimise vastu esineb suur riiklik või rahvusvaheline huvi? Juhul, kui kirjeldatud huvi on Teie hinnangul tuvastatav, siis palun põhjendage, milles selline huvi seisneb ning selgitage, millistes riiklikes strateegiadokumentides on huvi väljendatud.

Siseministeerium ja selle valitsemisala on seisukohal, et tuumaelektrijaama asukoha valikul ja toimimisel on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi, kuna:

- 1) tuumaenergia arendamine Eestis mõjutab riigi energiajulgeolekut ja varustuskindlust, olles osa laiemast Euroopa Liidu energiapoliitikast;
- 2) tuumaelektrijaama rajamine ja toimimine eeldab tugevat rahvusvahelist koostööd, sealhulgas ÜRO Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) ja Euroopa Komisjoni osalust;
- 3) projektiga seotud kiirgusohutus, turvalisus ja võimalikud piiriülesed mõjud nõuavad regulaarset suhtlust naaberriikide ning rahvusvaheliste partneritega;
- 4) Riigikaitse arengukava 2022–2031 ja Eesti julgeolekupoliitika alused käsitlevad vajaduse vajadust suurendada elektrienergia varustuskindlust ja energiajulgeolekut;
- 5) tegemist oleks riiklikku tähtsust omava objektiga ning samuti võib rajatava tuumajaama näol olla tegemist ka suureõnnetuse ohuga ettevõttega, millele tuleb seega lisaks rakendada kemikaaliseaduse 3. peatüki (Seveso direktiiv) nõudeid.

Küsimus 2. Kas taotluses esitatud planeeringuala on asjakohane kavandatava tuumaelektrijaama ehitamiseks ja käitamiseks vajaliku taristu planeerimiseks? Kui leiate, et planeeringuala peaks olema taotluses näidatust erinev, siis palun põhjendage enda arvamust ja esitage joonis(ed) sobiva planeeringuala piiriga.

Siseministerium ja selle valitsemisala ei oma pädevust hindamaks, kas taotluses esitatud planeeringuala on tehnilistest ja keskkonna aspektidest sobiv. Palume planeeringuala puhul siiski arvestada järgnevaga:

- 1) Planeeringualal tuleb arvestada pääste- ja evakuatsioonivõimekust, samuti korrakaitse ja julgeoleku aspekte.
- 2) Läheduses asuvad teised riikliku tähtsusega objektid ning ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted võivad mõjutada ala sobivust.
- 3) Kunda piirkonnas on hetkel ka teised suurõnnetuse ohuga/ohtlikud ettevõtted, mistõttu tuleb planeerimisel arvestada võimaliku doominoefekti tekkimise võimalikkusega.
- 4) Planeeringualal tuleb hinnata, kuidas seal paiknevad ohtlike kemikaalide võimalikud transporditeed ja -viisid.

Küsimus 3. Kas esineb asjaolusid, millele tuginedes on ilmne, et taotluse alusel agatatava planeeringu elluviimine ei ole tulevikus võimalik? Juhul, kui Teile on ilmne, et planeeringuga kavandatava elluviimine ei ole tulevikus võimalik, siis palun põhjendage enda seisukohta. Kui Teile valitsemisalast lähtuvalt on planeeringu algatamata jätmiseks muu ülekaalukal avalikul huvil põhinev põhjus või muu seaduses nimetatud põhjus, siis palun selgitage enda seisukohta.

Siseministerium ja selle valitsemisala asutused ei tuvastanud taotluses asjaolusid, mis takistaksid planeeringu elluviimist. Täpsemad planeeringu elluviimise asjaolud tuleb välja selgitada planeerimisel läbiviidavate uuringute käigus. Juhime siiski tähelepanu järgmistele aspektidele, mis võivad mõjutada planeeringu elluviimist:

- 1) Tuumaelektrijaama rajamise edukus sõltub vastava õigusraamistiku ja riikliku taristu õigeaegselt loomisest.
- 2) Turvalisuse ja hädaolukordade lahendamise võimekuse arendamine nõuab riigieelarvest täiendavaid ressursse ning on ajamahukas.
- 3) Enne lõplike otsuste langetamist tuleb analüüsida võimalikke geopoliitilisi mõjusid ja rahvusvahelisi riske.

Küsimus 4. Juhul, kui Vabariigi Valitsus otsustab riigi eriplaneeringu koostamise ja KSH algatada, siis: 1) millised uuringud on vajalikud planeeringu koostamiseks ja KSH läbiviimiseks? Palun põhjendage iga uuringu eesmärki, vajalikkust, kestust ja andke uuringu orienteeruv maksumus; 2) millised on Teile ettepanekud keskkonnaseireks, mis võiks vajalikud olla juba enne planeerimistegevuse algatamist (nt täiendavate algandmete kogumine, vms). Palun selgitage seire eesmärki ja vajalikkust; 3) millised keskkonnalaad on vajalikud uuringute tegemiseks?

Juhul kui Vabariigi Valitsus otsustab algatada riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH), on Siseministeriumi ja selle valitsemisala asutuste hinnangul vajalikud järgmised uuringud ja meetmed:

- 1) Julgeoleku- ja turvariskide hindamine, mille eesmärk on kaardistada planeeringuala võimalikud ohuallikad ning määrata vajalikud turvameetmed arvestades sealhulgas nii füüsilise kaitse kui küberturvalisusega.
- 2) Hädaolukordade lahendamise ja päästevõimekuse analüüs, et hinnata planeeringualal kiirusõnnetuste ja evakuatsioonivõimaluste korraldamise valmisolekut.
- 3) Mõju avalikule korrale ja elanikkonna ohutusele, mis hõlmab sotsiaalsete ja psühholoogiliste mõjude analüüsi, et arvestada kogukonna hoiakuid, võimalikke proteste ning üldist turvatunnet.

Planeeringu ja KSH koostamisel tuleb hinnata ka võimalikke riske ja ootusi, mida tuumajaama ehitus toob kaasa Siseministeriumi valitsemisala asutustele, milleks on näiteks:

- 1) Objekti turvameetmete tagamine.
- 2) Tuumajaama elementide ja kütuse transport nii ehituse ajal kui ka hilisemas ekspluateerimises.

- 3) Merealadele seatavad piirangud, mis võivad mõjutada merepäästet.
- 4) Mereohutuse ja reostusriski käsitlemine, arvestades näiteks Loksa ja Kunda piirkondades regulaarselt toimuvaid nafta- ja kaubalaevade ümberlaadimisi ning seal tegutsevaid võõrriikide turvalaevu.

Kui planeerimise ja projekteerimise faasis korraldatakse keskkonnamõju strateegiline hindamine või keskkonnamõju hindamine, on vastavalt kemikaaliseaduse § 32 lõikele 3 vajalik hinnata käitise seonduvaid riske ja ohte ning teavitada selle menetluse käigus avalikkust. Selle puhul saab aluseks võtta kemikaaliseaduse alusel koostatud juhised: <https://www.rescue.ee/et/kemikaaliseaduse-32-juhendid>.

Siseministeeriumi ja selle valitsemisala pädevusest tulenevaid riske saab täpsemalt hinnata planeerimise käigus ning need sõltuvad lõplikust asukoha valikust. Riskide täpsemaks väljaselgitamiseks tuleb koostada mõjuanalüüs. Uuringute ajakava ja maksumused sõltuvad konkreetsetest hanke- ja lepingutingimustest ning määratakse edasise menetluse käigus.

Küsimus 5. Kui leiate, et taotluse kohase riigi eriplaneeringu koostamise ja KSH saab algtada ainult teatud tingimustel, siis palun iga seatavat tingimust põhjendada. Samuti palun markeerige kõik riskid, mida planeeringu ja KSH algtamine Teie pädevusest lähtudes võib kaasa tuua.

Siseministeerium ja selle valitsemisala asutused peavad oluliseks järgmisi tingimusi:

- 1) Siseministeerium ja selle valitsemisala asutused peavad olema planeerimisprotsessi kaasatud juba varajases etapis.
- 2) Vaja on tagada piisavad ressursid nii riiklikul kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil, et toetada pääste- ja julgeolekuvõimekuse arendamist.
- 3) Arvesse tuleb võtta võimalikud julgeoleku riskid, sealhulgas kolmandate riikide võimalik mõju Eesti strateegilistele taristule.

Küsimus 6. Kui MKM-le taotleja poolt esitatud taotluse sisu ei ole teie hinnangul piisav taotluse nõute- ja asjakohasuse hindamiseks, siis palun andke teada asjaoludest, millega taotlust teie hinnangul täiendada tuleb. Põhjendage lisainfo küsimise vajadust.

Siseministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste hinnangul on taotluse sisu planeeringu algtamiseks piisav. Planeeringu käigus läbiviidavatest uuringutest ja analüüsist peab saama vastused küsimuste nr 2-5 vastustes nimetatud asjaoludele.

Siseministeerium ja selle valitsemisala asutused esitavad planeerimisprotsessi korraldamiseks täiendavalt järgmised ettepanekud:

- 1) Võimalusel käsitleda tuumajaama asukoha valiku REP ja KSH koosseisus planeerimisseaduse § 27 lõikele 2 alusel kohe ka ohtlike jäätmete lõppladustuspaiga asukohavalikut ja selle mõjude hindamist.
- 2) Arvestada vajadusega luua tuumajaama kohapealne päästeüksus.
- 3) Mõjude hinnangud esitada koos arvutustega ohualade ulatuse ja ohtude kavandatavate maandamismeetmetega.

Siseministeeriumi kontaktisikud REP küsimustes on:

- 1) Reelika Runnel, Siseministeeriumi nõunik, reelika.runnel@siseministeerium.ee.
- 2) Marko Põld, Siseministeeriumi nõunik, marko.pold@siseministeerium.ee

Siseministeerium ja selle valitsemisala asutused on valmis osalema täiendavatel aruteludel ja meetmete väljatöötamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tuuli Räim
kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse
asekantsler

Reelika Runnel 6125120
reelika.runnel@siseministeerium.ee